

ΑΠΟΨΗ› ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Γκ. Χαρδούβελης: Μετά το 2014, η κρίση «νούμερο δυο» κοστίζει 18 δισ. ευρώ το χρόνο

LIBERAL.GR Παρασκευή 12 Μαΐου 2017, 00:02

Η μεγάλη αποτυχία της σημερινής κυβέρνησης είναι η αδυναμία της να πάρει τη σκυτάλη από τη ΝΔ και να κατευθύνει την ανοδική πορεία που παρουσίαζε η οικονομία ήδη από το 2014, σχολιάζει ο πρώην υπουργός Οικονομικών Γκίκας Χαρδούβελης. Σε συνέντευξή του στο Liberal ενόψει της κατάθεσης των νέων μέτρων στη Βουλή ο πρώην υπουργός απαντά για το περιβόητο «mail Χαρδούβελη», επιχειρεί να αποτιμήσει τη συμφωνία με τους δανειστές αλλά και να εκτιμήσει την «επόμενη μέρα» στην οικονομία με ή χωρίς νέο μνημόνιο και συμφωνία για το χρέος.

Συνέντευξη στον Βασίλη Γεώργα

- Κύριε Χαρδούβελη πώς εξηγείτε το παράδοξο ότι ενώ η κυβέρνηση εξελέγη με υποσχέσεις για ελαφρύνσεις 12 δισ. ευρώ έφτασε να ψηφίζει επιβαρύνσεις 12,5 δισ. ευρώ όπως ισχυρίζεται η Αξιωματική Αντιπολίτευση;

Οι προεκλογικές υποσχέσεις του Φθινοπώρου του 2014 με το λεγόμενο Πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης του ΣΥΡΙΖΑ ήταν παντελώς ανεδαφικές, αφού αποτελούσαν απλό ευχολόγιο, κάτι που τότε είχαμε λεπτομερώς τεκμηριώσει στο Υπουργείο Οικονομικών. Η μη εφαρμογή τους ήταν λοιπόν αναμενόμενη. Αυτό που αποτέλεσε εκ των υστέρων μεγάλη έκπληξη ήταν το μέγεθος της αποτυχίας της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ -ΑΝΕΛ να πάρει τη σκυτάλη από εκεί που την αφήσαμε και να συνεχίσει να κατευθύνει την τότε ήδη ανοδική πορεία της οικονομίας.

Σε καμία άλλη χώρα της Ευρωζώνης που πέρασε ύφεση και μπήκε σε Πρόγραμμα διάσωσης (Ιρλανδία, Πορτογαλία, Κύπρος) δεν συνέβη κάτι αντίστοιχο. Μόνο σε μας. Θυμίζω ότι το 2014 όχι μόνο οι ανισορροπίες του παρελθόντος είχαν διορθωθεί, με ισοσκελισμένο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και με πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα της τάξης των 4 δισ. ευρώ (στοιχεία Νοεμβρίου 2014), αλλά και η οικονομία είχε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, το οικονομικό κλίμα ήταν έντονα ανοδικό, οι επιχειρήσεις έβλεπαν την ανάκαμψη, οι ιδιωτικοποιήσεις είχαν ξεκινήσει, οι ξένες επενδύσεις είχαν ανακάμψει και το ελληνικό Δημόσιο είχε ήδη βγει στις αγορές δύο φορές δανειζόμενο με επιτόκια της τάξης του 4,5% με 5%. Οι τράπεζες είχαν περάσει με επιτυχία τα πανευρωπαϊκά stress test του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM), η εξάρτησή τους από τον δανεισμό της ΕΚΤ είχε μειωθεί στο ελάχιστο, με τον ακριβό δανεισμό μέσω ELA να έχει μηδενιστεί, ενώ κάποιες από αυτές είχαν ήδη αποκτήσει πρόσβαση στην διατραπεζική αγορά για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης.

Δυστυχώς, όλη αυτή η δυναμική χάθηκε το 2015. Αντικαταστάθηκε από την ύφεση, τη στασιμότητα, τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων, την απαισιοδοξία των πολιτών και μια νέα εξάρτηση από τα δανεικά του Ευρωσυστήματος και των εταίρων. Οι νέες επιβαρύνσεις των 12,5 δισ. ευρώ ήταν το αποτέλεσμα αυτής της λανθασμένης πολιτικής και της στασιμότητας της οικονομίας που η κρίση νούμερο δύο επέφερε. Θυμίζω ότι σήμερα ακόμα προσπαθούμε και ελπίζουμε ότι θα βγούμε στις αγορές, ώστε να βρεθούμε εκεί που ήδη ήμασταν, τρία χρόνια νωρίτερα, την Άνοιξη του 2014. Η κυβέρνηση πανηγύριζε στα μέσα Φλεβάρη για τον αναμενόμενο θετικό ρυθμό ανάπτυξης για το 2016. Τελικά η πρόβλεψη αναθεωρήθηκε προς τα κάτω και το 2016 έκλεισε με μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης. Από την άλλη, όλοι μπορούμε να διαπιστώσουμε από τα επίσημα στοιχεία ότι ο ρυθμός ανάπτυξης του 2014 ήταν θετικός στο 0.4%!

- Αισθάνεστε «δικαιωμένος» σε ότι αφορά στην κριτική που σας ασκήθηκε για το περιβόητο πια mail που φέρει την υπογραφή σας;

Θα προτιμούσα η νέα κυβέρνηση να είχε συνεχίσει το δρόμο που χαράξαμε τότε. Τα σκληρά μέτρα του e-mail ήταν σχεδόν μηδαμινά ακριβώς επειδή τότε τα χειρότερα ήταν πίσω μας και η πορεία της οικονομίας ανοδική.

- Θα μας λύσετε μια απορία; Αν το 2014 η κυβέρνηση είχε εφαρμόσει εκείνα τα μέτρα θα είχαμε γλιτώσει το τρίτο μνημόνιο και εν συνεχεία αυτό που η Ν.Δ ονομάζει «4^ο μνημόνιο χωρίς λεφτά»; Ή μήπως εκείνο το e mail-πρόταση της Ν.Δ ήταν μόνο τα προεόρτια για ό,τι θα ακολουθούσε ακόμη και αν μένατε εσείς τότε στην κυβέρνηση;

Εννοείται ότι θα είχαμε γλιτώσει το 3^ο Μνημόνιο και τα επακόλουθά του, που μας δεσμεύουν και για την περίοδο μετά το 2018. Ο Προϋπολογισμός που κατέθεσα στη Βουλή το Νοέμβριο του 2014 προέβλεπε μηδενικό δημοσιονομικό έλλειμμα, δηλαδή ένα πρωτογενές πλεόνασμα, που θα κάλυπτε τους τόκους χωρίς να χρειάζονται νέα μέτρα, πέραν αυτών του γνωστού e-mail. Από το 2015 και στη συνέχεια θα στηριζόμασταν στις δικές μας δυνάμεις.

Θυμίζω ότι στο τέλος του 2014 είχε ήδη συμφωνηθεί η ομαλή έξοδος μας από τα μνημόνια, η οποία μάλιστα θα στηριζόταν και με μια συμφωνημένη προληπτική πιστωτική γραμμή στήριξης (ECCL), δηλαδή ενός ταμείου χρηματοδοτούμενου από αξιοποιήσιμους πόρους του δεύτερου Μνημονίου που θα λειτουργούσε ως δίχτυ ασφαλείας για την έξοδό μας στις αγορές. Η μετέπειτα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ κατέστρεψε την προοπτική εξόδου από τα μνημόνια, τα χρήματα του ταμείου χάθηκαν και οι μεταρρυθμίσεις που θα συνόδευαν την προληπτική γραμμή και θα τις επιλέγαμε εμείς με στόχο την ενίσχυση του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας, ποτέ δεν περιγράφηκαν. Η κυβέρνηση απλώς προχωράει με την τακτική του βλέποντας και κάνοντας.

- Θα μπορούσαν, πιστεύετε, να είχαν αποφευχθεί κάποια από τα μέτρα της τελευταίας διατίτας ή να ήταν διαφορετικό το μείγμα;

Το λανθασμένο μείγμα πολιτικής αντικατοπτρίζει και την αδράνεια της σημερινής κυβέρνησης. Είναι εύκολο να φορολογείς – δηλαδή να παίρνεις από τους πολίτες – και δύσκολο να παράγεις έργο – δηλαδή να τους προσφέρεις υπηρεσίες. Το λάθος στο μείγμα πολιτικής δεν είναι ένα μεμονωμένο φαινόμενο, που αν το αποφεύγαμε ίσως να ήμασταν σε καλύτερη μοίρα. Αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας συνολικής λανθασμένης πολιτικής, λανθασμένων στόχων, λανθασμένων επιλογών, λανθασμένης νοοτροπίας και λανθασμένης αντίληψης για το πως λειτουργεί η οικονομία. Η σημερινή κυβέρνηση καταστρέφει τα κίνητρα για εργασία, για επιχειρηματικότητα, για προκοπή. Καταστρέφει τη μεσαία τάξη, φέρνει την ισοπέδωση προς τα κάτω και εμπεδώνει την απαισιοδοξία.

- Υπάρχει η αίσθηση σε πολύ κόσμο πως «δεν έγινε και τίποτα» επειδή δύο χρόνια η οικονομία έμεινε στάσιμη. Ούτως ή άλλως, σε ύφεση βρισκόμαστε, λέει η κυβέρνηση. Τη συμερίζεστε; Έχετε εκτιμήσει πόσο μπορεί να έχει κοστίσει στην οικονομία αυτή η στασιμότητα;

Αυτό μόνον κάποιος αφελής ή κάποιος που δεν ζει σ' αυτόν τον τόπο μπορεί να το πει. Τα πράγματα χειροτέρεψαν, δεν έμειναν απλώς στάσιμα. Αυτό είναι ξεκάθαρο και στον τρόπο ζωής μας και στα στατιστικά στοιχεία. Είμαστε η μοναδική χώρα στο κόσμο που έπειτα από μια μεγάλη κρίση και μετά την επούλωση των οικονομικών ανισοροπιών, παραμένουμε στον πάτο για 2,5 χρόνια. Και παραμένουμε στον πάτο, ακριβώς επειδή η νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έφερε την αχρείαστη κρίση νούμερο δύο. Η παραμονή, όμως, στον πάτο δεν είναι ανώδυνη. Μας επηρεάζει αρνητικά. Επιδεινώνεται η κατάσταση μας. Συνεπάγεται απώλεια εισοδημάτων, πλούτου και ψυχικής γαλήνης.

Με την υπόθεση ότι αυτή η δεύτερη κρίση θα τελειώσει με το κλείσιμο της δεύτερης αξιολόγησης του 3^{ου} Μνημονίου, μπορούμε να κάνουμε έναν σύντομο απολογισμό του κόστους της. Υπάρχει η απώλεια παραγωγής και εισοδημάτων της τριετίας 2015-2017, αλλά υπάρχουν και οι εφεξής απώλειες που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο και απορρέουν από τη χαμηλότερη βάση από την οποία ξεκινάει η οποιαδήποτε μελλοντική ανάπτυξη, άσχετα αν τελικά επανέλθουμε ή όχι σε θετικούς και υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Αυτή η επαναλαμβανόμενη ετήσια απώλεια στην παραγωγή και τα εισοδήματα εκτιμάται ότι πλησιάζει τα 18 δισ. ευρώ το χρόνο, που σωρευτικά αθροίζει σε τεράστιο ποσό. Το άθροισμά της σε όρους σημερινής αξίας συναγωνίζεται το μέγεθος του συνολικού δημόσιου χρέους.

Φυσικά υπάρχουν και άλλες απώλειες, κάποιες από τις οποίες είναι και άμεσα ορατές και μετρήσιμες. Η απώλεια της αξίας των μετοχών του Δημοσίου στις τράπεζες το 2015 ήταν περίπου 25 δισ ευρώ (κάτι που θα μείωνε ισόποσα το δημόσιο χρέος και τώρα πλέον δεν θα το μειώσει). Η απώλεια στα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων είναι επίσης μεγάλη. Είδαμε το παράδειγμα της ΤΡΑΙΝΟΣΕ που πουλήθηκε στο ένα δέκατο της αρχικής τιμής του 2014, βλέπουμε τις καθυστερήσεις στο Ελληνικό και τα περιφερειακά αεροδρόμια, που κοστίζουν χιλιάδες θέσεις εργασίας. Είδαμε τη διετία 2015-2016 απώλεια στην αξία των ακινήτων περίπου 15 δισ. ευρώ. Βλέπουμε τους μορφωμένους νέους μας να εγκαταλείπουν τη χώρα μας. Φυσικά σε όλα αυτά δεν μετράμε και την απώλεια στην ψυχική μας υγεία και την προσωπική μας ευτυχία, αφού σχεδόν όλοι μας ζούμε με τη διαρκή αγωνία του πώς θα ανταπεξέλθουμε την επόμενη μέρα.

- Τι βλέπετε για την επόμενη ημέρα τώρα που η κυβέρνηση έκλεισε τη 2^η αξιολόγηση με τους δανειστές; Μπορούμε να περιμένουμε από εδώ και πέρα κάτι καλύτερο στην οικονομία;

Η οικονομία θα αρχίσει να ανακάμπτει, ιδιαίτερα αν μέχρι το Σεπτέμβριο ενταχθούμε στο Πρόγραμμα Ποσοτικής Χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ένας μέσος ρυθμός ανάπτυξης 1,3% για το 2017 είναι εφικτός υπό προϋποθέσεις. Για να δούμε, όμως, υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης με διάρκεια, που είναι και το ζητούμενο, χρειάζεται να γίνουν πολλά και δραματικά, όπως η αντιστροφή στη σημερινή φορομνηχτική πολιτική, η εμπιστοσύνη στην ιδιωτική πρωτοβουλία και η επιμονή στις μεταρρυθμίσεις. Πρέπει να υπάρχει και ένα όραμα για την Ελλάδα του 2027.

- Την ερχόμενη εβδομάδα θα ψηφιστούν στη Βουλή περιοριστικά δημοσιονομικά μέτρα για το 2019 και το 2020. Γιατί φτάσαμε στο σημείο να προνομοθετούμε περικοπές με χρόνο εφαρμογής 2 και 3 χρόνια μετά; Και αυτά τα μέτρα τελικά δεν θα πέσουν ως υφειακή λαιμητόμος σε μια περίοδο που η οικονομία θα επιχειρεί να ανακάμψει;

Φτάσαμε στο σημείο αυτό επειδή τα τελευταία 2,5 χρόνια αποδειχθήκαμε παντελώς αναξιόπιστοι. Γι' αυτό και οι δανειστές απαιτούν ξεκάθαρες δεσμεύσεις, πριν αυτοί αποφασίσουν το μέγεθος της ελάφρυνσης του χρέους. Τα ζητήματα του ύψους των μέτρων, του ύψους των πρωτογενών πλεονασμάτων και του μεγέθους της ελάφρυνσης του χρέους είναι αλληλένδετα και δεν έχουν ακόμα κλείσει. Σίγουρα η χώρα μας χρειάζεται να αναπνεύσει από τη ασφυκτική πίεση των μέτρων, χρειάζεται «δημοσιονομικό χώρο». Με μικρότερα πρωτογενή πλεονάσματα και με την επιμονή στις μεταρρυθμίσεις θα μπορέσει να ξαναμπεί σε διατηρήσιμη τροχιά ανάπτυξης. Διαφορετικά, μπορεί να καταδικαστεί να σέρνεται για πολλά χρόνια, κάτι που μπορεί να επαναφέρει και τον φόβο του GREXIT.

Τα επιθυμητά μικρότερα πρωτογενή πλεονάσματα και οι μεταρρυθμίσεις αποτελούσαν άλλωστε και την πάγια θέση του ΔΝΤ τα τελευταία 2,5 χρόνια, που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ περιέργως πολέμησε με έξαρση και πάθος σε κάθε ευκαιρία. Μόνον τους τελευταίους δύο-τρεις μήνες φαίνεται να ξύπνησε από τη λανθασμένη στρατηγική της, έβαλε το ΔΝΤ μπροστά στον αγώνα για την ελάφρυνση του χρέους, και έτσι κατάφερε να κλείσει, έστω και με σημαντικό κόστος για την οικονομία, την αξιολόγηση, χωρίς όμως ακόμα να έχουν εξασφαλιστεί

μέτρα για το χρέος ή τη μείωση της διάρκειας των υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων.

- Δεδομένου ότι η χώρα έχει δεσμευτεί με πρωτογενή πλεονάσματα 3,5% τουλάχιστον ως το 2022, θεωρείτε ότι έχει κλείσει ο κύκλος της λιτότητας στην Ελλάδα; Τελειώσαμε με τις περικοπές λ.χ στις συντάξεις, τους μισθούς, τα επιδόματα και τις αυξήσεις φόρων, ή βλέποντας μπροστά μπορείτε να δείτε τομείς όπου θα απαιτηθούν περισσότερες παρεμβάσεις και μεταρρυθμίσεις;

Η οποιαδήποτε πρόβλεψη είναι παρακινδυνευμένη. Η πορεία της οικονομίας συνδέεται άμεσα και με τις πολιτικές εξελίξεις, την αξιοπιστία της πολιτικής και τον απεγκλωβισμό των κυβερνώντων από τις πολλαπλές ιδεοληψίες τους σχετικά με τη λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας, τα κίνητρα του ιδιωτικού τομέα, την παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα, κλπ. Αν η κυβέρνηση βλέπει τους πολίτες μόνον ως εκλογικούς πελάτες και δεν παρουσιάσει ένα σχέδιο για την οικονομία, και αν η οικονομία δεν ανασυγκροτηθεί σε στέρεα βάση με τα σωστά κίνητρα για παραγωγή και εργασία, δεν μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι τελειώσαμε με τα δυσάρεστα. Στα 2,5 χρόνια που πέρασαν δυσκολεύομαι να βρω εκείνα τα δείγματα γραφής που θα με έκαναν οπωσδήποτε αισιόδοξο.

- Συμμερίζετε την αισιόδοξη πλευρά των πραγμάτων σύμφωνα με την οποία το καλοκαίρι του 2018 η Ελλάδα θα βγει από την οκταετή παραμονή της σε μνημόνιο; Μπορεί κανείς να θεωρήσει ότι πράγματι η χώρα δεν θα χρειαστεί το ερχόμενο καλοκαίρι νέα δάνεια από τον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης;

Με κάποια πιθανότητα θα μπορούσε να επικρατήσει και το αισιόδοξο σενάριο, σύμφωνα με το οποίο ξαναβγαίνουμε στις αγορές πολύ πριν το τέλος του Προγράμματος, όπως κάναμε και το 2014. Για να επικρατήσει, όμως, το σενάριο αυτό πρέπει να ξεφύγουμε από τη λογική του αυτόματου πιλότου ή του ελατηρίου. Η χώρα μας χρειάζεται ένα σοκ αξιοπιστίας και μια νέα ωριμότητα απέναντι στην ανάγκη να ξαναφτιάξουμε τη δημόσια διοίκηση, τις ανεξάρτητες αρχές, τη Δικαιοσύνη, το φορολογικό πλαίσιο, κλπ. Χρειάζεται να δοθεί και μια σωστή λύση στο πρόβλημα των μη-εξυπηρετούμενων δανείων, με τρόπο που να μην ευνοεί τους στρατηγικούς κακοπληρωτές, ούτε και να εμποδίζει τα στελέχη των τραπεζών να κάνουν σωστά τη δουλειά τους.

Βέβαια, αν το 2018 δεν έχουμε βγει στις αγορές, θα υπάρχει ακόμα ένα μαξιλάρι περίπου 19,6 δισ. ευρώ, από τα χρήματα που δεν χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών το Νοέμβριο του 2015, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για μια παράταση του τρίτου Προγράμματος για ένα έτος και πλέον.

- Πιστεύετε ότι η Ελλάδα μπορεί να βγει ξανά δοκιμαστικά από φέτος στις αγορές; Με τι επιτόκιο θα πρέπει να δανείζεται από του χρόνου το Δημόσιο για να μην χρειάζεται να ζητάμε δανεικά από τους Ευρωπαίους;

Πρέπει να προσπαθήσει να βγει, έστω δοκιμαστικά στην αρχή. Μετά το κλείσιμο της προκαταρκτικής συμφωνίας για την δεύτερη αξιολόγηση τα επιτόκια έχουν πέσει και διαμορφωθεί στην περιοχή του 5,5%, υποβοηθούμενα και από την μείωση της αβεβαιότητας στην Ευρωζώνη εξαιτίας του κύκλου εκλογών, που ξεκίνησε τον Μάρτιο και ολοκληρώθηκε την προηγούμενη εβδομάδα με την επικράτηση του E. Macron για τη θέση του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας. Οι εκλογές στη Γερμανία δεν δημιουργούν αβεβαιότητα. Τα επιτόκια συνεχίζουν να είναι πολύ υψηλότερα από τρία χρόνια νωρίτερα, αλλά αυτό δεν πρέπει να σταματήσει το Δημόσιο στην προσπάθειά του να ξαναβγεί έστω με μια μικρή έκδοση ώστε να περιορίσει το αρχικό κόστος.

Η έξοδος βέβαια στις αγορές σήμερα δεν είναι πανάκεια. Δεν σημαίνει ότι σταματά εντελώς η εξάρτησή μας από τους επίσημους δανειστές μας. Τα επιτόκια που αντιμετωπίζουμε είναι ακριβά. Και θα είναι ακριβά για μεγάλο διάστημα. Θα ήταν καλό λοιπόν στην επερχόμενη διαπραγμάτευση για το χρέος να προσπαθήσουμε να πάρουμε και κάποια στήριξη από τους επίσημους δανειστές μας όσον αφορά το ύψος των μελλοντικών επιτοκίων που θα αντιμετωπίζουμε όταν προσπαθούμε να αναχρηματοδοτούμε το χρέος που λήγει.

- Ποια είναι η εκτίμησή σας για την επιχειρούμενη συμφωνία σε ότι αφορά τα μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους; Είναι πολιτικά ώριμες οι συνθήκες ώστε να διεκδικήσουμε μια βιώσιμη λύση από τους ευρωπαϊούς εταίρους;

Τα μεσοπρόθεσμα μέτρα για το χρέος θα αποφασιστούν μετά το τέλος του Προγράμματος. Αυτό υπέγραψε ο Υπουργός Οικονομικών της Ελλάδος στο Eurogroup του Μαΐου του 2016. Πολιτικά, βεβαίως, δυνητικά όλα ανατρέπονται, αλλά μια λεπτομερής συμφωνία πριν τις γερμανικές εκλογές είναι αδύνατη.

- Μπορείτε να μας εξηγήσετε με ποιο τρόπο και σε τι χρόνο θα έχουμε όφελος από την μεσοπρόθεσμη ρύθμιση του χρέους; Θα είναι τέτοια τα μέτρα ώστε πράγματι να μπορούμε να μιλάμε για ουσιαστική ανακούφιση στις ετήσιες πληρωμές τόκων και χρεολυσίων και να έχουμε έναν πιο εύκολο δρόμο μπροστά μας;

Είναι προφανές ότι η οικονομία χρειάζεται μικρότερα πρωτογενή πλεονάσματα για να μπορέσει να ορθοποδήσει. Τα χαμηλά, όμως, πρωτογενή πλεονάσματα επιβαρύνουν τις ετήσιες χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας, σπρώχνοντας τη δυναμική τροχιά του χρέους προς την κατεύθυνση της μη-βιωσιμότητας. Συνεπώς, η βιωσιμότητα επιβάλλει τα χαμηλά πλεονάσματα να αντισταθμιστούν με κάτι που θα μειώνει τις ετήσιες χρηματοδοτικές ανάγκες. Αυτό το κάτι είναι το ζητούμενο και μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους.

Ήδη διαρρέονται πληροφορίες στον γερμανικό τύπο για το είδος της ελάφρυνσης. Πέραν από την κλασσική επέκταση των λήξεων των ομολόγων, συζητείται επιπλέον περίοδος χάριτος για τους τόκους, αλλά κυρίως και το ενδεχόμενο να μπει όριο στο μελλοντικό επιτόκιο (αναφέρθηκε το 1,5%) που θα πληρώνει η ελληνική κυβέρνηση όποτε βγαίνει στις αγορές για την αναχρηματοδότηση λήγοντος χρέους. Το τελευταίο, όπως ανέπτυξα σε προηγούμενη ερώτηση, είναι πολύ θετικό για μας. Συγχρόνως, μετά και την πρόσφατη υιοθέτηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων, μετατρέπεται και μέρος του ήδη εκδοθέντος χρέους από χρέος με κυμαινόμενο σε χρέος με σταθερό επιτόκιο. Όλες αυτές οι ενέργειες είναι ευπρόσδεκτες διότι μειώνουν τον κίνδυνο εκτόξευσης προς τα πάνω των τοκοχρεολυσίων, και μειώνουν την παρούσα αξία του χρέους χωρίς να κουρεύουν την ονομαστική του αξία, που πολιτικά δεν στέκει για τις χώρες που μας δανείζουν (άσχετα αν ο ΣΥΡΙΖΑ είχε το κούρεμα της ονομαστικής αξίας ως προεκλογική του σημαία).

Η βιωσιμότητα του χρέους τελικά θα εξεταστεί με βάση τις ετήσιες χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας μας. Αν η άποψη του ΔΝΤ υπερισχύσει, θεωρώ ότι η ελάφρυνση θα είναι αρκετά μεγάλη ώστε οι ανάγκες μας να μην υπερβαίνουν το όριο του 15% του ΑΕΠ ετησίως ακόμα και μακροπρόθεσμα. Βεβαίως, είναι φυσικό οι Ευρωπαίοι δανειστές να μην εμφανίζονται τόσο γενναιόδωροι (αυτοί θα δανείζουν, όχι το ΔΝΤ), και θα ήθελαν το όριο να ανέβει στο 20% μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα. Οψόμεθα.